Coimisiún na Scrúduithe Stáit

An tSraith Shóisearach, 2022

Aistriúchán
Ar Scéim Mharcála

Na Clasaicaí

Comhleibhéal

Nóta do mhúinteoirí agus do scoláirí faoi úsáid na scéimeanna marcála foilsithe

Níl na scéimeanna marcála a fhoilsíonn Coimisiún na Scrúduithe Stáit ceaptha lena n-úsáid mar cháipéisí astu féin. Is áis riachtanach iad ag scrúdaitheoirí a théann faoi oiliúint i léirléamh agus i gcur i bhfeidhm ceart na scéime. Mar chuid den oiliúint sin, as measc rudaí eile, déantar samplaí d'obair na scoláirí a mharcáil agus déantar plé ar na marcanna a bhronntar, mar mhaithe le cur i bhfeidhm ceart na scéime a shoiléiriú. Déanann Scrúdaitheoirí Comhairleacha monatóireacht ar obair na scrúdaitheoirí ina dhiaidh sin le cinntiú go gcuirtear an scéim mharcála i bhfeidhm go comhleanúnach agus go beacht. Bíonn an Príomhscrúdaitheoir i bhfeighil an phróisis agus is gnách go mbíonn Príomhscrúdaitheoir Comhairleach ag cuidiú leis. Is é an Príomhscrúdaitheoir an t-údarás deiridh i dtaca le cé acu a cuireadh an scéim mharcála i bhfeidhm i gceart ar aon phíosa d'obair iarrthóra nó nár cuireadh.

Is cáipéisí oibre na scéimeanna marcála. Cé go n-ullmhaítear dréachtscéim mharcála roimh an scrúdú, ní chuirtear bailchríoch uirthi go dtí go gcuireann scrúdaitheoirí i bhfeidhm ar obair iarrthóirí í agus go dtí go mbailítear agus go meastar an t-aiseolas ó na scrúdaitheoirí uile, i bhfianaise raon iomlán na bhfreagraí a thug na hiarrthóirí, leibhéal foriomlán deacrachta an scrúdaithe agus an ghá le comhleanúnachas caighdeán a choimeád ó bhliain go bliain. Aistriúchán ar an scéim chríochnaithe atá sa cháipéis fhoilsithe seo, mar a cuireadh i bhfeidhm ar obair na n-iarrthóirí uile í.

Is cóir a nótáil i gcás scéimeanna ina bhfuil freagraí nó réitigh eiseamláireacha nach bhfuil sé i gceist a chur in iúl go bhfuil na freagraí ná na réitigh sin uileghabhálach. D'fhéadfadh sé go bhfuil leaganacha éagsúla nó malartacha ann a bheadh inghlactha freisin. Ní mór do na scrúdaitheoirí tuillteanas gach freagra a mheas agus téann siad i gcomhairle lena Scrúdaitheoirí Comhairleacha nuair a bhíonn amhras orthu.

Scéimeanna Marcála san am atá le teacht

Ní cóir talamh slán a dhéanamh d'aon rud a bhaineann le scéimeanna marcála san am atá le teacht bunaithe ar scéimeanna a bhí ann cheana. Cé go mbíonn na bunphrionsabail mheasúnachta mar an gcéanna, is féidir go mbeadh athrú ar shonraí marcála cineál áirithe ceiste i gcomhthéacs na páirte a bheadh ag an gceist sin sa scrúdú foriomlán bliain áirithe ar bith. Bíonn sé de fhreagracht ar an bPríomhscrúdaitheoir bliain áirithe ar bith a dhéanamh amach cén tslí is fearr a chinnteoidh go measfar obair na n-iarrthóirí go cothrom agus go cruinn, agus go gcoimeádfar caighdeán comhleanúnach measúnachta ó bhliain go bliain. Dá réir sin, d'fhéadfadh gnéithe de struchtúr, de mhionsonraí agus de chur i bhfeidhm na scéime marcála in ábhar áirithe athrú ó bhliain go bliain gan rabhadh.

Scéim Marcála: Na Clasaicaí - Sraith Shóisearach 2022

Ceist 1: 20 marc (4x5). Chúig mharc an ceann.

<table>
<tr><td colspan="2">Ainm an dé / an bhandé: Séas (Gréagach), Iúpatar (Rómhánach)</td></tr>
<tr><td colspan="2">dia an/na ... Ex. 2</td></tr>
<tr><td>2 mharc</td><td>Glac le haon fhreagra cruinn, amhail:
- dia na spéire/toirneach/tintreach
- rí na ndéithe/Sl. Oilimpeas</td></tr>
<tr><td>1 mharc</td><td>Focal aonair, i.e. ‘rí’ nó ‘déithe’</td></tr>
<tr><td>0 marc</td><td>Easnamh nó mícheart</td></tr>
<tr><td colspan="2">Nóta gairid Sampla 3</td></tr>
<tr><td>3 mharc</td><td>Trí phointe éagsúla, amhail:
- mionsaothrú/leathnú ar an bhfreagra do ‘dhia an/na’
- aon ról (róil) eile ón liosta thuas
- nasc teaghlaigh (m.sh. fear céile Iúnó, deartháir Poiséadóin)
- nóiméad as miotas (m.sh. athair a mharú, mídhílseacht)
- siombail ghaolmhar (m.sh. iolar, caor thine)
- léirithe go coitianta mar fhear níos sine a bhfuil féasóg air
- féile nó láthair bheannaithe ghaolmhar (m.sh. Cluichí Oilimpeacha)</td></tr>
<tr><td>2 mharc</td><td>Dhá phointe dhifriúla nó pointe amháin ar cuireadh leis.</td></tr>
<tr><td>1 mharc</td><td>Focal amháin ach freagra cruinn</td></tr>
<tr><td>0 marc</td><td>Easnamh nó mícheart</td></tr>
</table>

<table>
<tr><td colspan="2">Ainm an dé / an bhandé: Poiséadón (Gréagach), Neiptiún (Rómhánach)</td></tr>
<tr><td colspan="2">dia an/na ... Ex. 2</td></tr>
<tr><td>2 mharc</td><td>Glac le haon fhreagra cruinn, amhail:
- dia na farraige (nó comhchiallaigh) /capall/creathanna talún</td></tr>
<tr><td>0 marc</td><td>Easnamh nó mícheart</td></tr>
<tr><td colspan="2">Nóta Gairid Ex. 3</td></tr>
<tr><td>3 mharc</td><td>Trí phointe éagsúla, amhail:
- mionsaothrú/leathnú ar an bhfreagra do ‘dhia an/na’
- aon ról (róil) eile ón liosta thuas
- nasc teaghlaigh (m.sh. deartháir Shéas, athair Pholaiféamas)
- nóiméad as miotas (e.g comórtas le Athena)
- siombail ghaolmhar (m.sh. trírinn, tarbh)
- léirithe go coitianta mar fhear níos sine a bhfuil féasóg air
- féile nó láthair bheannaithe ghaolmhar (m.sh. Teampall ag Sounion)</td></tr>
<tr><td>2 mharc</td><td>Dhá phointe dhifriúla nó pointe amháin ar cuireadh leis.</td></tr>
<tr><td>1 mharc</td><td>Focal amháin ach freagra cruinn</td></tr>
<tr><td>0 marc</td><td>Easnamh nó mícheart</td></tr>
</table>

Scéim Marcála: Na Clasaicí - Sraith Shóisearach 2022

Ainm an dé / an bhandé: Afradíté (Gréagach), Véineas (Rómhánach)	
bandia an/na...**Sampla 2**	
2 mharc	Glac le haon fhreagra cruinn, amhail: - bandia an ghrá/an ghnéis/an drúis/na háilleachta/na méine/na torthúlachta
0 marc	Easnamh nó mícheart
Nóta Gairid **Ex. 3**	
3 mharc	**Trí** phointe éagsúla, amhail: - mionsaothrú/leathnú ar an bhfreagra do 'bhandia an/na' - aon ról (róil) **eile** ón liosta thuas - nasc teaghlaigh (m.sh. máthair Aeinéas, bean chéile Héafaestas) - nóiméad as miotas (m.sh. Breithiúnas Pháras) - léirítear í go coitianta mar bhean nocht álainn - féile nó láthair bheannaithe ghaolmhar (m.sh. an Chipir)
2 mharc	**Dhá** phointe dhifriúla nó pointe **amháin** ar cuireadh leis.
1 mharc	Focal amháin ach freagra cruinn
0 marc	Easnamh nó mícheart

Ainm an dé / an bhandé: Héafaestas (Gréagach), Bolcán (Rómhánach)	
dia an/na ... **Ex. 2**	
2 mharc	Glac le haon fhreagra cruinn, amhail: - dia na ceárta/na mbolcán/na miotalóireachta/ - Gabha dubh/déantóir arm do na déithe
1 mharc	Focal aonair, i.e. 'gabha dubh'
0 marc	Easnamh nó mícheart
Nóta Gairid **Ex. 3**	
3 mharc	**Trí** phointe éagsúla, amhail: - mionsaothrú/leathnú ar an bhfreagra do 'dhia an/na' - aon ról (róil) **eile** ón liosta thuas - nasc teaghlaigh (m.sh. fear céile Afradíté) - nóiméad as miotas (m.sh. cathéide a rinneadh d'Aichill) - siombail ghaolmhar (m.sh. inneoin) - léirítear é go coitianta mar bheith bacach - féile nó láthair bheannaithe ghaolmhar (m.sh. Teampall in Agora san Aithint)
2 mharc	**Dhá** phointe dhifriúla nó pointe **amháin** ar cuireadh leis.
1 mharc	Focal amháin ach freagra cruinn
0 marc	Easnamh nó mícheart

Scéim Marcála: Na Clasaicaí - Sraith Shóisearach 2022

Ceist 2: 20 marc (5 x 4). Ceithre mharc as gach meaitseáil cheart.

Sainmhíniú: Rud míthaitneamhach ar crocadh os do chionn
Nath cainte: **claíomh Damocles**

Sainmhíniú: Ball lag i nduine
Nath cainte: **éasc Aichill**

Sainmhíniú: Jab fíordheacair
Nath cainte: **tasc Earcalach**

Sainmhíniú: Rud a d'fhéadfadh trioblóid a tharraingt
Nath cainte: **bosca Phandóra**

Sainmhíniú: Má bhíonn seo ag duine, beidh rath ar gach a ndéanann siad
Nath cainte: **méar Mhidas**

- Ná glac le haon iarracht freagra eile a thabhairt.
- Nuair a thugtar an freagra céanna arís, ná glac ach leis an leagan ceart.

Ceist 3: 49 marc.

(a) Cá háit a raibh an Lomra Órga? **Ex. 5**	
5 mharc	I gColgas ar an Muir Dhubh
3 mharc	Colgas/ an Mhuir Dhubh
0 marc	gan aon iarracht déanta/freagra mícheart

(b) Cén fáth a ndearna Iasón iarracht an Lomra Órga a thabhairt ar ais? **Ex. 5**	
5 mharc	Chun a ríchathaoir a fháil ar ais ó Pelias/a uncail **NÓ** rinne Pelias margadh an ríchathaoir a thabhairt d'Iasón dá bhfaigheadh sé an Lomra Órga
4 mharc	Chun an ríchathaoir a fháil ar ais; **NÓ** rinne sé margadh le Pelias
3 mharc	Mar go raibh Pelias ag iarraidh é a mharú; **NÓ** chun díoltas a imirt ar a athair
1 mharc	Bhí sé gaisciúil (nó aon iarracht bhailí eile)
0 marc	Gan aon iarracht déanta/freagra mícheart

(c) Cén fáth ar roghnaigh Iasón baill criú ar nós Earcail agus Oirféas don mhisean contúirteach, dar leat? **Ex. 5**	
1 mharc in aghaidh an phointe suas le 5 mharc ar a mhéad	Ábhar Táscach - Ba laochra iad/ bhí láidreachtaí/buanna/cumais ar leith acu - Bheadh siad úsáideach/Bhí cúnamh de dhíth air uathu - Ar an turas contúirteach/Chun an Lomra Órga a fháil - Gaiscí roimhe seo a rinne Earcail a lua (m.sh. beithígh a mharú) - Earcail ag cur na 12 shaothar i gcrích - D'fhéadfadh Oirféas beithígh/an nathair a chur ina gcodladh - Bhí sé ag iarraidh bheith cosúil leosan/ cheap sé go raibh sé cosúil leo - Bhí sé ag iarraidh criú a chur le chéile ag a raibh buanna éagsúla
0 marc	gan aon iarracht déanta/freagra mícheart

(d) Cén tasc a bhí le déanamh ag Iasón sula dtaispeánfadh Aidhéitéas dó cén áit a raibh an Lomra Órga? **Ex. 5**	
5 mharc	Páirc a threabhadh ina raibh tairbh a shéideann tine **agus** an talamh a shíolú le fiacla dragain.
3 mharc	Páirc a threabhadh ina raibh tairbh a shéideann tine **nó** an talamh a shíolú le fiacla dragain.
0 marc	gan aon iarracht déanta/freagra mícheart

(e) Déan staidéar ar an íomhá thíos. Cén chuid den mhiotas a léirítear inti, dar leat? Mínigh do fhreagra. **Ex. 5**	
5 mharc	Aithint **agus** míniú iomlán: Aithint/Tagairt don íomhá: - Méidé (ar chlé) - Nathair agus Lomra Órga (sa lár) - Iasón (ar dheis) Míniúchán: - Tugann Méidé nimh don nathair chun go dtitfidh an nathair ina chodladh - Beireann Iasón greim ar an Lomra Órga
3 mharc	• Míniú iomlán gan an íomhá a shainaithint na tagairt a dhéanamh don íomhá. **NÓ** • Sainaithnítear **trí** cinn de Mhéidé/Iasón/an Lomra Órga/nathair **NÓ** • Sainaithnítear **dhá** cheann de Mhéidé/Iasón/an Lomra Órga/ nathair **agus** tugtar páirtmhíniú
2 mharc	• Sainaithnítear **dhá** cheann de Mhéidé/Iasón/an Lomra Órga/nathair **NÓ** tugtar páirtmhíniú

1 mharc	Sainaithnítear ceann **amháin** de Mhéidé/Iasón/an Lomra Órga/nathair
0 marc	Gan aon iarracht déanta/níor sainaithníodh aon mhír cheart

(f) Cuir síos ar nóiméad as miotas Gréagach nó Rómhánach eile a bhfuil staidéar déanta agat air ina gcabhraíonn dia / bandia le carachtar daonna nó ina gcuireann sé / sí pionós air / uirthi. **Ex. 8**

Ní mór d'iarrthóirí sampla ábhartha a roghnú. Bronnfar marcanna ar scála sleamhnáin ag brath ar cé chomh cuimsitheach agus atá an freagra. Déanfar an cur síos iomlán sna freagraí is fearr ar an nóiméad ábhartha, agus léireofar eolas/anailís ar an sampla sin agus ar na carachtair lena mbaineann.

8 marc	• Ainmnítear an dia/bandia agus an duine i gceart • Sonraítear go soiléir cé acu cúnamh nó pionós é • <u>Cur síos mionsonraithe</u> ar an nóiméad ábhartha • Cuirtear an nóiméad seo ina mhiotas i gcomhthéacs **Nó** Léirítear eolas/ tugtar anailís ar an toradh do charachtair
5 mharc	• Ainmnítear an dia/bandia **nó** an duine i gceart • Tugann an freagra le tuiscint gur cúnamh nó pionós a bhí ann • <u>Achoimre chruinn</u> ar an nóiméad ábhartha
3 mharc	• Ainmnítear an dia/bandia **nó** an duine i gceart • Léirítear eolas teoranta ar nóiméad ábhartha **nó** ar mhiotas ábhartha **nó** ar an toradh ábhartha do na carachtair • <u>Ní</u> shonraítear cé acu cúnamh nó pionós é
0 marc	Gan aon iarracht déanta

(g) An dóigh leat go bhfaigheann na carachtair bhaineanna sna miotais an chreidiúint atá ag dul dóibh nuair a chabhraíonn siad le laochra fireanna a dtascanna a chríochnú? Féadfaidh tú tagairt i do fhreagra do mhiotas Iasóin agus an Lomra Órga agus / nó do mhiotais eile. **Ex. 16**

Ní mór d'iarrthóirí sampla ábhartha a roghnú. Bronnfar marcanna ar scála sleamhnáin ag brath ar cé chomh cuimsitheach agus atá freagra an iarrthóra. Sna freagraí is fearr roghnófar miotais an-ábhartha mar shamplaí, léireofar eolas faoin miotas agus tabharfar anailís ar charachtair agus ar róil inscne.

16 marc:	• Tá an laoch agus an carachtar baineann ainmnithe i gceart **(duine daonna nó bandia)**
	• Tugtar tuairim shoiléir faoi cé acu an bhfaigheann an carachtar baineann creidiúint (tá *faigheann, ní bhfaigheann, idir dhá chomhairle* inghlactha má thugtar tacaíocht chuí dó)
	• <u>Déantar meastóireacht agus mínítear</u> an fáth a bhfuil creidiúint tuillte ag carachtar baineann tríd an méid seo a leanas a áireamh:
	  o **Dhá** shampla ar a laghad ó mhiotas (ó mhiotais) ábhartha
	  o <u>Achoimre an-mhionsonraithe</u> ar an gcúnamh a tugadh

	○ Comhthéacs don chúnamh a tugadh sa mhiotas níos leithne ○ Eolas ar thoradh/creidmheas don charachtar baineann
8 marc	• Tá an laoch agus carachtar baineann ainmnithe i gceart • Tugtar tuairim shoiléir faoi cé acu an bhfaigheann nó nach bhfaigheann an carachtar baineann creidmheas • Mínítear an fáth a bhfuil creidiúint tuillte ag an gcarachtar baineann tríd an méid seo a leanas a áireamh: ○ Sampla **amháin** ar a laghad ó mhiotas ábhartha ○ <u>Cuntas cruinn agus mionsonraithe</u> ar an gcúnamh a tugadh ○ Comhthéacs don chúnamh a tugadh sa mhiotas níos leithne ○ **Nó** Eolas ar thoradh/creidmheas don charachtar baineann **NÓ** ○ **Dhá** shampla ar a laghad ó mhiotas (ó mhiotais) ábhartha ○ <u>Cur síos cruinn</u> ar an gcúnamh a tugadh ○ Comhthéacs don chúnamh a tugadh sa mhiotas níos leithne ○ **Nó** Eolas ar thoradh/creidmheas don charachtar baineann
7 marc	• Tugtar míniú comhleanúnach ach ginearálaithe ar róil na hinscne sa mhiotaseolaíocht/sochaí na Sean-Ghréige gan samplaí ó mhiotais ar leith a thabhairt.
5 mharc	• Sainaithnítear an laoch **nó** an bhean i gceart • **Ní** phléitear cé acu an bhfaigheann nó nach bhfaigheann an bhean creidmheas • <u>Breac-chuntas cruinn</u> ar mhiotas ábhartha ina dtugtar cúnamh **NÓ** • Léirítear ar tugadh creidmheas don bhean nó nár tugadh • Ní insítear miotas go mion
3 mharc	• Sainaithnítear an laoch **nó** an bhean i gceart • Luaitear miotas ina dtugtar cúnamh **nó** pléitear cé acu an dtugtar creidiúint don bhean nó nach dtugtar le <u>cruinneas páirteach.</u>
0 marc	• Gan aon iarracht déanta

Ceist 4: 15 mharc (3 x 5). Chúig mharc an ceann.

Úsáid ceann amháin de na híomhánna thíos, agus déan cur síos ar thrí dhifríocht idir teach tipiciúil san Aithin ársa (A) nó sa Róimh (B) agus teach teaghlaigh in Éirinn sa lá atá inniu ann.

Difríocht **Sampla 5**	
5 mharc	• Luaitear go soiléir fíric faoi theach Rómhánach nó faoi theach Gréagach, ag baint úsáid as <u>téarmaí</u> i mBéarla/Gaeilge, Laidin nó Gréigis • Comparáid déanta le teach nua-aimseartha • Áirítear leis seo cur síos/ sonra breise chun tacú leis an bhfíric faoi theach Rómhánach/Gréagach **nó** faoin gcomparáid le teach nua-aimseartha

3 mharc	• Pléitear tithíocht ársa go ginearálta **nó** déantar pointe an-bhunúsach. • Comparáid déanta le teach nua-aimseartha **NÓ** • Luaitear go soiléir fíric faoi theach Rómhánach nó faoi theach Gréagach, ag baint úsáid as téarmaí i mBéarla/Gaeilge, Laidin nó Gréigis • Áirítear leis seo cur síos/ sonra breise faoinbhfíric faoi theach Rómhánach/Gréagach. • Ní dhéantar comparáid nua-aimseartha
2 mharc	• Ráiteas faoi theach Rómhánach nó faoi theach Gréagach, ag baint úsáid as téarmaí i mBéarla/Gaeilge, Laidin nó Gréigis **le mionearráidí** • Ní dhéantar comparáid nua-aimseartha **NÓ** • Ráiteas faoi theach nua-aimseartha ach **gan** tagairt ar bith do phointí sonracha a bhaineann le tithíocht ársa
0 marc	Gan aon iarracht déanta / iarracht atá mícheart ó thaobh fíricí

Ceist 5: 15 mharc (5x3). Trí mharc gach ceist

(a) I Sliocht A cén fhianaise a chuireann i gcéill go raibh an slua flosctha ag tús rás na gcarbad? **Ex. 3**	
3 mharc	• Achoimre ar an téacs/lua den téacs a bhaineann le spleodar an tslua • Ní theastaíonn ach píosa **amháin** fianaise.
1 mharc	• Pléitear an bonntuisicnt go raibh an slua flosctha ach ní ghlactar an fhianaise ón téacs, ag brath ar réamheolas ina ionad sin
0 marc	• Deirtear nach bhfuil aon fhianaise ann/ gan aon iarracht déanta

(b) I Sliocht B céard is cúis leis an timpiste idir an dá charbad? **Ex. 3**	
3 mharc	Aon achoimre/lua le cúig cinn de na pointí seo: • Le muinín, buaileann carbad amháin (Durius), agus é ag iarraidh a chéile comhraic (Atlas) a bhacadh, an carbad eile agus thiontaigh sé bunoscionn é.
1 mharc	Aon achoimre/lua le trí cinn ar a laghad de na pointí seo:
0 marc	Gan aon iarracht déanta

(c) I Sliocht B cén fhreagairt atá ag an tiománaí Atlas ar an tuairt? **Ex. 3**	
3 mharc	Aon achoimre/lua le gach cúig cinn de na pointí seo

	• Deir sé (le Durius) "Cá bhfuil tú ag brostú**?** Nó cén sórt rásaíochta craiceáilte é seo? Tá tú ag iarraidh mise agus mo chapaill a mharú in éineacht." **NÓ** Anailís (m.sh. tagann fearg air) agus trí cinn ar bith de na pointí
1 mharc	**Dhá** cheann de na pointí thuas ar a laghad **nó** anailís
0 marc	Gan aon iarracht déanta

(d) In íomhá C an dóigh leat go mbeadh an tiománaí atá á léiriú cosanta go maith dá dtarlódh timpiste? Mínigh do fhreagra. **Ex. 3**	
3 mharc	• Tugtar freagra soiléir - is dóigh, ní dóigh • Tugtar **dhá** chúis ar a laghad ag tagairt d'fhianaise ón íomhá **Nó** • tugtar **dhá** phíosa fianaise ar a laghad ó réamheolas **Nó** • Tugtar comhcheangal d'fhianaise ón íomhá agus réamheolas
1 mharc	• Tugtar freagra soiléir - is dóigh, ní dóigh • Tugann sé cúis **amháin** ar a laghad ón íomhá **nó** ón réamheolas
0 marc	Gan aon iarracht déanta / gan aon mhíniú tugtha

(e) In íomhá D léirítear an Circus Maximus, an raon rásaíochta carbad ba mhó sa Róimh. Cén úsáid a bhaintí as an réimse a bhfuil an tsaighead dhearg dírithe air, dar leat? **Ex. 3**	
3 mharc	• Sainaitheanta go cuí: Láthair suíochán / suíocháin duine den lucht féachana
0 marc	Sainaithint mhícheart / Gan aon iarracht déanta

Ceist 6: 40 marc.

Ní mór d'iarrthóirí sampla ábhartha a roghnú. Bronnfar marcanna ar scála aistritheach ag brath ar cé chomh cuimsitheach agus atá an freagra. D'fhéadfadh na hiarrthóirí cur síos a dhéanamh ar aon chineál eachtra poiblí ón tSean-Ghréig nó ón tSean-Róimh (m.sh. cluichí Oilimpeacha, cluichí gliaireacha, féile reiligiúnach, léiriú amharclainne, mórshiúl an bhua.)

Sna freagraí is fearr seachnófar cur síos cineálach (m.sh. bhí an slua an-mhór agus bhain gach duine sult as), agus ina ionad sin cuirfear sonraí sonracha ar fáil faoin eachtra, a suíomh, agus eispéireas an lucht freastail/féachana. Cuirfear roinnt pointí atá forbartha i láthair sna freagraí is fearr in insint chomhleanúnach a thaispeánann mioneolas agus/nó fairsinge eolais a bhaineann leis an eachtra roghnaithe.

Scéim Marcála: Na Clasaicaí - Sraith Shóisearach 2022

Ábhar Táscach

- Cuspóir na heachtra, a tábhacht sa tsochaí
- An suíomh, láthair, minicíocht/am den bhliain
- An cineál ionaid, a ghnéithe
- Cur síos ar na rannphháirtithe
- Cur síos ar ghníomhaíocht na heachtra
- Cur síos ar an lucht freastail/daoine den lucht féachana
- Cineál na nduaiseanna/gradam (más ábhartha)
- Tagairt d'ábhar bunfhoinse ábhartha (e.g. Amfaraí le duais Panathenaic, dealbha Oilimpeacha, amfaitéatar, amharclanna, teampaill, áirsí an bhua, téacsanna scríofa.)

Scríobh cuntas ar conas mar a bheadh sé freastal ar eachtra poiblí (seachas rás carbaid) sa saol Gréagach arsa nó an saol Rómhánach arsa. **Ex. 40**	
31-40 marc	• Sainaithnítear an t-imeacht go soiléir • Aimsítear i gceart é in ionad sa Ghréig/Róimh • Cur síos an-mhionsonraithe ar fhreastal ar an eachtra • Seachnaítear sonra cineálach agus soláthraítear sonra a bhaineann go sonrach leis an imeacht ar leith atá roghnaithe acu. • Áirítear leis **cúig** phointe <u>forbartha</u> ar a laghad
21-30 marc	• Sainaithnítear an eachtra go soiléir • Aimsítear i gceart é in ionad **nó** sa Ghréig/Róimh • Cur síos mionsonraithe/ pléitear an smaoineamh ar fhreastal ar an eachtra • Seachnaítear sonra cineálach agus soláthraítear sonra a bhaineann go sonrach leis an eachtra ar leith atá roghnaithe acu. • Tá **cúig** phointe ar a laghad ann atá cruinn ó thaobh fíricí de nó **trí** phointe <u>forbartha</u>
11-20 marc	• Sainaithnítear an eachtra go soiléir • Aimsítear i gceart é in ionad **nó** sa Ghréig/Róimh • Déantar tagairt éigin d'eispéireas faoi fhreastal ar an eachtra • Soláthraítear sonra a bhaineann go sonrach leis an eachtra ar leith atá roghnaithe acu, ach tá roinnt sonraí ginearálta ann. • Tá **trí** phointe ar a laghad ann atá cruinn ó thaobh fíricí de
0-10 marc	• Sainaithnítear an t-imeacht atá á roghnú go soiléir • Braitear den chuid is mó ar ráitis ghinearálta, ach soláthraítear roinnt sonraí a bhaineann go sonrach leis an eachtra ar leith atá roghnaithe acu. • Tá **dhá** phointe ar a laghad ann atá cruinn ó thaobh fíricí de

Ceist 7: 6 mharc (2x3). Trí mharc in aghaidh na ceiste.

In íomhá A léirítear *thermopolium* (teach tábhairne beag/bialann) a tochlaíodh le déanaí in Poimpéas. In íomhá B tá atógáil ealaíontóra de bhialann bheag cosúil leis. Úsáid an dá íomhá le cabhrú leat na ceisteanna a fhreagairt.

(a) Cén fáth a gceapann tú go léirítear éin ar nós lachan agus sicíní sna pictiúir ar chuntar an bheáir in íomhá A? **Ex. 3**	
3 mharc	• Freagra a nascann na pictiúir le feidhm an spáis agus é ina *thermopolium* / bialann phoiblí (m.sh. riartaí feoil sicín agus lachan ann/ ba mhaisiúchán taitneamhach é/ ainmhithe áitiúla a thaispeáint / d'itheadh siad iad.)
0 marc	Gan aon iarracht déanta / ní bhaineann an freagra le feidhm an spáis.

(b) Cén fheidhm a bhíodh leis na poill i gcuntar an bheáir, dar leat? **Ex. 3**	
3 mharc	• Freagra ina bpléitear an úsáid a bhaintí astu b'fhéidir • Tagairt do mhionsonra **amháin** ar a laghad ó **cheachtar** ceann den dá íomhá **Nó** réamheolas/comparáid nua-aimseartha ábhartha luaite ann
1 mharc	• Freagra ina bpléitear an úsáid a bhaintí astu b'fhéidir (m.sh. 'le haghaidh bia/stórála').
0 marc	Gan aon iarracht déanta

Ceist 8: 15 mharc.

(a) Cén cineál saoil a bhí ag na sclábhaithe a gcuirtear síos orthu sa sliocht? **Ex. 3**	
3 mharc	• Tuiscint go raibh an saol go dona • Aon achoimre nó lua ina n-áirítear trí cinn de na pointí seo ar a laghad: ○ 'ídíonn siad a gcoirp de lá is d'oíche,' ○ 'ag tochailt faoin talamh' ○ faigheann 'líon mór acu bás i ngeall ar na cruatain iomadúla a fhulaingíonn siad' ○ 'iad faoi bhuillí na maoirseoirí tá orthu déine a gcruacháis a sheasamh'.
1 mharc	• Mhíniú faoin bhfáth a raibh an saol go dona **Nó** achoimre nó lua ar dhá cheann de na pointí thuas:
0 marc	Gan aon iarracht déanta

(b) An gcaití le gach sclábhaí sa domhan ársa mar a caitheadh leis na sclábhaithe mianadóireachta sa sliocht? Mínigh do fhreagra. **Ex. 12**	
12 mharc	• Léirítear tuiscint shoiléir go raibh éagsúlacht mhór sa dóigh a gcaití le sclábhaithe

	• Tacaítear leis an tuairim le **dhá** shampla ar a laghad den dóigh a gcaití leo • Déantar tagairtí do **dhá** chineál eile sclábhaí ar a laghad (m.sh. sclábhaithe tí, *paedagogus*, nó na héalótaí in Sparta)
8 marc	• Léirítear tuiscint shoiléir go raibh éagsúlacht mhór sa dóigh a gcaití le sclábhaithe • Tacaítear leis an tuairim le sampla **amháin** ar a laghad den dóigh a gcaití leo • Déantar tagairt do chineál sclábhaí **amháin** eile ar a laghad
5 mharc	• Níl an tuairim sonraithe go soiléir ach pléitear an cheist go méid áirithe • Tugtar sampla **amháin** den dóigh a gcaití le cineál sclábhaí **amháin** eile ar a laghad
3 mharc	• Tugtar sampla **amháin** den dóigh a gcaití le cineál **amháin** eile sclábhaí le mion-dearmaid **Nó** Luaitear go hachomair cineál sclábhaí **amháin** eile / pointe fíorasach amháin eile a bhaineann leis an sclábhaíocht
0 marc	Gan aon iarracht déanta / gan aon mhíniú

Scéim Marcála: Na Clasaicaí - Sraith Shóisearach 2022

Roinn B: Domhan Aichill, an Róimh (180 Marc)

Ceist 9: 24 marc (4 x 6). Bronn sé mharc as gach meaitseáil cheart.

Cur síos: Duine de na Myrmidons agus an dlúthchara is mó atá ag Aichill. Eachtar a mháraigh é.
Ainm an charachtair: **Patroclus**

Cur síos: Banríon na Traí. Máthair Eachtair agus bean chéile Priam is ea í.
Ainm an charachtair: **Hecabe**

Cur síos: Nimfeach mhara is ea í agus máthair Aichill.
Ainm an charachtair: **Thetis**

Cur síos: Rí Mhicéiné agus ceannaire na nGréagach. Is deartháir é le Meinealás.
Ainm an charachtair: **Agaiméamnón**

- Ná glac le haon iarracht freagra eile a thabhairt.
- Nuair a thugtar an freagra céanna arís, glac leis an leagan ceart m.sh.

Ceist 10: 33 marc

(a) Ón staidéar atá déanta agat ar an Íliad an gcuireann sé iontas ort gur théaltaigh Priam isteach i gcampa na nGréagach le casadh ar Aichill? Mínigh do fhreagra. **(Ex. 8)**	
8 marc	• Ráiteas soiléire tuairime **nó** cuireann/ní chuireann • Ráiteas atá tacaithe <u>go láidir</u> ag aon chúis bhailí ón téacs o (m.sh. ní chuireann, toisc go raibh sé baothdhána corp a mhic a fháil ar ais; chuir, toisc go raibh sé an-dainséarach trasnú isteach i gcampa na naimhde.) • Léirítear tuiscint ar charachtar **amháin** ar a laghad **Nó** Léirítear eolas ar an mbaint atá ag an radharc le scéal an *Íliad*/Cogadh na Traí
5 mharc	• Ráiteas intuigthe amháin ar a laghad • Ráiteas atá tacaithe beagáinín ag aon chúis bhailí ón téacs • Léirítear tuiscint ar charachtar **amháin** ar a laghad **Nó** Léirítear eolas ar an mbaint atá ag an radharc le scéal an *Íliad*/Cogadh na Traí
3 mharc	• Ráiteas intuigthe amháin ar a laghad • Léirítear tuiscint ar charachtar **amháin** ar a laghad **Nó** Léirítear eolas ar an mbaint atá ag an radharc le scéal an *Íliad*/Cogadh na Traí
0 marc	• Gan aon iarracht déanta / gan aon mhíniú

(b) Céard a theastaíonn ó Priam a fháil ó Aichill? **Ex. 5**

5 mharc	• Corp Eachtair/a mhic
0 marc	Gan aon iarracht déanta/mícheart

(c) An meaitseálann íomhá A an tuairisc a thugtar sa sliocht? Mínigh do fhreagra. **Ex. 5**	
5 mharc	• Tuairim shoiléir faoi an bhfuil siad ag meaitseáil • Tagairt d'eolas sa sliocht agus san íomhá **araon.** • Sainaithnítear Priam **nó** Aichill le mionsonraí ón íomhá (m.sh. tá Priam ar a ghlúine sa lár) • **Dhá** nasc mhionsonraithe ar a laghad idir an íomhá agus an sliocht ○ (m.sh. pógann Priam lámh Aichill, is cosúil go bhfuil sé ag impí air)
3 mharc	• Tuairim shoiléir faoi an bhfuil siad ag meaitseáil • Tagairt d'eolas sa sliocht **nó** san íomhá. • Sainaithnítear Priam **nó** Aichill • Nasc bailí **amháin** ar a laghad idir an íomhá agus an sliocht
0 marc	Gan aon iarracht déanta/ gan aon mhíniú

(d) Roghnaigh óráid dhrámatúil nó comhrá eile a bhfuil staidéar déanta agat air ón *Íliad* agus mínigh cén fáth a bhfuil sé drámatúil, dar leat. **Ex. 15** Ní mór d'iarrthóirí sampla ábhartha a roghnú. Bronnfar marcanna ar scála sleamhnáin ag brath ar cé chomh cuimsitheach agus atá freagra an iarrthóra. Sna freagraí is fearr déanfar achoimre mhionsonraithe ar an sampla ábhartha agus tabharfar anailís ar na gnéithe drámatúla.	
11-15 mharc	• Sainaithnítear óráid/radharc cuí go soiléir • Ainmnítear na carachtair atá i gceist go cruinn • Tugtar míniú cuimsitheach ar conas atá an óráid/radharc drámatúil • Pléitear go comhleanúnach **dhá** phointe ar a laghad chun tacú leis an míniú • Insint/achoimre an-mhionsonraithe ar an ábhar • Léirítear eolas faoin dóigh a n-oireann an óráid/radharc don scéal iomlán
6-10 marc	• Sainaithnítear óráid/radharc cuí go soiléir • Ainmnítear na carachtair atá i gceist go cruinn • Tugtar míniú ar conas atá an óráid/radharc drámatúil • Pléitear go comhleanúnach pointe **amháin** ar a laghad chun tacú leis an míniú • Insint/achoimre mhionsonraithe ar an ábhar
3-5 mharc	• Sainaithnítear óráid/radharc cuí

	• Ainmnítear i gceart carachtar **amháin** ar a laghad atá i gceist • Sonraítear conas atá sé drámatúil • Iarracht éigin pointe **amháin** ar a laghad a phlé chun tacú leis an míniú • Insítear/achoimrítear an t-ábhar go cruinn
0-2 mharc	• Sainaithnítear (go doiléir) óráid/radharc ábhairín cuí

Ceist 11: 27 marc.

(a) Céard é a tharlaíonn nuair a chaitheann Páras a shleá i dtreo Meinealás? **Ex. 4**	
4 mharc	• Buaileann sé a sciath Meinealás
0 marc	Freagair mícheart nó faighte ó áit eile sa sliocht/gan aon iarracht déanta

(b) Tabhair breac-chuntas ar an gcaoi a bhfuil an léiriú ar an gcomhrac sa sliocht seo ina eiseamláir thipiciúil den chaoi a léirítear an comhrac san *Íliad*. **Ex. 8**	
8 marc	**Dhá** cheann de na cineálacha pointí thíos, in aon chomhcheangal: • Breathnú mionsonraithe **amháin** a bhaineann le hábhar/gníomh an tsleachta. (m.sh. Caitheann siad sleánna ar a chéile i gcoimhlint, úsáideann siad claimhte nuair nach bhfuil a sleánna acu a thuilleadh, agus caitheann siad clogaid le curcaí gruaige capall.) • Breathnú bailí **amháin** a bhaineann le stíl liteartha (m.sh. teanga an-tuairisciúil, buafhocail choitianta, tinfeadh Dé ag Afradíté) **AGUS** • Tacaítear leis an bpointe tacaíochtaí le tagairt do nóiméad comhraic eile in *Íliad* Homer **nó** le sonraí/forbairt bhreise.
5 mharc	Bhain pointe sonrach **amháin** le hábhar/gníomh **nó** stíl liteartha
3 mharc	• Breathnú an-sciobtha (m.sh. d'úsáid siad sléanna)
0 marc	Gan aon iarracht déanta

(c) Ón staidéar atá déanta agat ar an *Íliad*, cén chaoi an ndearna Páras éagóir ar Meinealás? **Ex. 5**	
5 mharc	• Breathnú mionsonraithe agus cruinn **amháin** (m.sh. thug sé a bhean chéile, Héilin, leis go dtí an Traí; mheall sé a bhean chéile, Héilin; bhain sé mí-úsáid as a fháilteachas trí imeacht lena bhean chéile, Héilin)
3 mharc	• Breathnú cruinn **amháin** (m.sh. mheall sé a bhean chéile; thug sé Héilin leis)
0 marc	Gan aon iarracht déanta

(d) An dóigh leat go meaitseálann íomhá A cur síos Hóiméir ar na huirlisí troda agus ar an armúr sa sliocht thuas? Mínigh do fhreagra agus déan tagairt don sliocht. **Ex. 10**	

10 marc	• Tuairim shoiléir faoi an bhfuil siad ag meaitseáil
	• Tagairt d'eolas sa sliocht agus san íomhá **araon.**
	• **Trí** bhreathnú mionsonraithe chun tacú leis an tuairim.
	  o (m.sh. is dóigh: tá bioranna géara/láidre ar shleánna, sciatha soladacha/geala, clogaid le curcaí agus smigirisí, loirgneáin ar na cosa íochtair)
	  o (m.sh. ní dóigh: níl claimhte ar bith san íomhá, ní féidir ciorcal/bocóid scéithe a fheiceáil).

8 marc	• Tuairim shoiléir faoi an bhfuil siad ag meaitseáil • Tagairt don sliocht agus don íomhá **araon.** • **Dhá** bhreathnú mionsonraithe
5 mharc	• Tuairim shoiléir faoi an bhfuil siad ag meaitseáil • Tagairt don sliocht **nó** don íomhá • Breathnú bailí **amháin** chun tacú leis an tuairim
3 mharc	• Tuairim shoiléir faoi an bhfuil siad ag meaitseáil • Iarracht teoranta, trína chéile nó gan aon iarracht tuairim a mhíniú / tacú leis an tuairim
0 marc	• Gan aon iarracht déanta / gan aon mhíniú

Ceist 12: 20 marc.

Ní mór d'iarrthóirí sampla ábhartha a roghnú. Bronnfar marcanna ar scála aistritheach ag brath ar cé chomh cuimsitheach agus atá an freagra. Ní mór do na hiarrthóirí eolas a léiriú faoi na scileanna agus na teicnící suntasacha/nuálacha a bhaineann le struchtúir Rómhánacha a dhearadh agus a thógáil. Sna freagraí is fearr seachnófar cur síos cineálach (m.sh. thóg na Rómhánaigh foirgnimh ollmhóra) agus ina ionad sin soláthrófar sonraí sonracha faoi na sonraí a bhaineann le hailtireacht/innealtóireacht/tógáil **dhá** struchtúr/foirgneamh **ar a laghad**.

I ngach cás ba chóir go léireodh na samplaí a roghnaítear pointe ábhartha faoi na scileanna agus na teicnící iontacha/nuálacha a d'úsáid na Rómhánaigh. Nuair a fhorluíonn faisnéis thar samplaí éagsúla, ba cheart go bhforbródh sé pointe níos mó faoin ailtireacht/innealtóireacht/tógáil, seachas an fhaisnéis chéanna a thabhairt arís díreach.

Ábhar Táscach

- Ceapadh ábhar agus teicnící nua (m.sh. coincréit, an áirse)
- Feabhas ar an teicneolaíocht tógála (m.sh. ulóga, luamháin, craenacha)

- Bhí na Rómhánaigh ábalta tógáil ar scála ollmhór de réir chaighdeáin an ama (m.sh. Balla Haidrian, an Paintéóin, an Colasaem, córais fadraoin uiscerianta).
- Innealtóirí an-sofaisticiúil a bhí iontu (m.sh. ilstórach, neartú, innealtóireacht hiodrálach, teas lárnach).
- Marthanacht an oiread sin d’fhoirgnimh/séadchomharthaí/struchtúir Rómhánacha fós inniu
- Bhí a gcuid foirgneamh go hálainn agus maisithe chomh maith le bheith feidhmiúil.

<table>
<tr><td colspan="2">An dtagann tú leis an tuairim gur thógálaithe agus innealtóirí thar barr ab ea na Rómhánaigh? Mínigh do fhreagra. Tig leat tagairt a dhéanamh do na struchtúir in íomhánna A agus B agus d’fhoirgnimh /struchtúir eile a bhfuil staidéar déanta agat orthu.
Ex. 20</td></tr>
<tr><td>16-20 marc</td><td>• Tugtar tuairim shoiléir
• Pléitear leis an gcoincheap scileanna/teicnící ‘nuálaíocha/treoracha’
• Pléitear ‘mórchumas’ ailtireacht, innealtóireacht nó tógáil na Róimhe
• Tacaíonn sé le plé le sonraí ábhartha ó dhá fhoirgneamh/struchtúr ar a laghad atá ainmnithe i gceart
• Léirítear go comhleanúnach dhá phointe ábhartha ar a laghad faoi scileanna/teicnící, tógála/innealtóireachta ó shamplaí roghnaithe
• Úsáidtear téarmaí cearta (de réir mar is infheidhme)</td></tr>
<tr><td>11-15 mharc</td><td>• Tugtar tuairim shoiléir
• Pléitear leis an gcoincheap scileanna/teicnící ‘nuálaíocha/treoracha’
Nó Pléitear ‘mórchumas’ ailtireacht, innealtóireacht nó tógáil na Róimhe
• Tacaíonn sé le plé le sonraí ábhartha ó fhoirgneamh/struchtúr amháin ar a laghad atá ainmnithe i gceart
• Léirítear go comhleanúnach pointe ábhartha amháin ar a laghad faoi scileanna/teicnící, tógála/innealtóireachta ó shampla roghnaithe
• Úsáidtear téarmaí cearta (de réir mar is infheidhme)</td></tr>
<tr><td>6-10 marc</td><td>• Tá an tuairim tugtha le fios ar a laghad
• Pléitear leis an gcoincheap scileanna/teicnící ‘nuálaíocha/treoracha’
Nó Pléitear ‘mórchumas’ ailtireacht, innealtóireacht nó tógáil na Róimhe
• Tacaítear le plé le roinnt sonraí ó fhoirgneamh/struchtúr amháin ar a laghad atá ainmnithe i gceart
• Léirítear go réasúnta pointe ábhartha amháin ar a laghad faoi scileanna/teicnící, tógála/innealtóireachta ó shampla roghnaithe</td></tr>
<tr><td>0-5 mharc</td><td>• Pléitear leis an gcoincheap scileanna/teicnící ‘nuálacha/treoracha’</td></tr>
</table>

	Nó Pléitear 'mórchumas' ailtireacht, innealtóireacht nó tógáil na Róimhe • Luaitear foirgneamh/struchtúr **amháin** le cruinneas réasúnta/páirteach

Ceist 13: 2 mharc

Chaitheadh na Rómhánaigh bróga adhmaid (paitíní) go hiondúil ar nós na gceann a léirítear san íomhá thíos nuair a bhídís sna folcadáin. Cén fáth a gcaithidís bróga dá leithéid seachas dul cosnochta, dar leat? **Ex. 2**	
2 mharc	• Aon fhreagra ag tagairt don urlár a bheith te **nó** d'úsáid téamh faoi urlár sna Folcadáin Rómhánacha.
1 mharc	• Aon fhreagra ar bith le míniú cruinn a thaispeánann tuiscint ar ghnáth-eispéireas snámha sna Folcadáin Rómhánacha.
0 marc	Gan aon iarracht déanta/ní bhaineann sé le Folcadáin.

Ceist 14: 10 mharc (2x5). Chúig mharc an ceann.

Déan staidéar ar an íomhá thíos. Is fótagraf é d'foirgneamh Ard-Oifig an Phoist i mBaile Átha Cliath. Ainmnigh agus déan cur síos ar dhá ghné den ailtíreacht chlasaiceach a fhéadann tú a fheiceáil san fhoirgneamh. **Comh. 5**	
5 mharc	• Gné sainaitheanta i gceart • Cur síos/sainmhíniú mionsonraithe ar an ngné
4 mharc	• Gné sainaitheanta i gceart • Cur síos/sainmhíniú gearr nó cineálacha ar an ngné
2 mharc	• Gné sainaitheanta i gceart
0 marc	Gan aon iarracht déanta

Samplaí de ghnéithe ailtireachta agus cur síos/sainmhínithe táscacha
<u>Acantas/Pailméid</u> – snoiteáin ag maisiú an fhríosa atá cosúil le bláthanna. <u>Acroterion</u> – dealbha ar bharr an dín/na peidiméide. <u>Áirse-</u> struchtúr cuartha a úsáidtear mar thaca / a fheidhmíonn mar oscailt i mballa. <u>Imchásáil</u> – an lindéar/spás cothrománach os cionn na gcolún, fágtha an mhaisiú de gnáth.

Mullach colúin – barr colúin, feidhmíonn sé mar mhaisiúchán, is féidir a bheith Ianach, Dórach, Corainteach.

Colúin/piléir – tacaí ingearacha/cuaillí a iompraíonn meáchan an fhoirgnimh, agus boinn ar an mbun agus mullaí colúin ar a bharr.

Coirnis – An chuid uachtarach den taibhléadan nó na sonraí frámaithe ar an bpeidiméid.

Déadóga – mionsonraí snoíodóireachta atá cosúil le bloc beag/fiacail a mhaisíonn an choirnis.

Taibhléadan – an struchtúr thar na colúin, déanta den imchásáil, fríos, coirnis. Tacaíonn sé leis an bpeidiméid.

Cuisliú – snoiteáin ingearacha ar cholún a mhaisíonn é agus a chuireann cuma níos cruinne/níos airde/níos caoile air.

Fríos – spás cothrománach sa taibhléadain, os cionn na himchásála / an cholúin. Spás atá ann a úsáidtear do dhealbha.

Mullach Colúin Ianach – barr an cholúin maisithe le measraí (cosúil le scrollaí/adharc reithe)

Ord Ianach – stíl teampall clasaiceach/ailtireachta clasaicí ina bhfuil colúin le mullaí colúin Iónacha, fríos maisithe go leanúnach agus bonn simplí.

Peidiméid – an spás triantánach os cionn an taibhléadain. Tacaíonn sé leis an díon, feidhmíonn sé mar bhinn tí an dín.

Póirseáid - póirse seachtrach/cosán clúdaithe / bealach isteach tacaithe ag colúin.

Dealbha – saothar ealaíne maisiúil, snoite as cloch.

Ceist 15. 24 marc (4 x 6). Bronn sé mharc as gach meaitseáil cheart.

Ón liosta seo a leanas, scríobh an téarma sa spás in aice lena shainmhíniú ceart. Bain úsáid as gach téarma uair amháin.	
Saghas colún	Doric
Póirse seachtrach	Póirseáid
Díon leathchiorclach	Cruinneachán
Struchtúr cuar a úsáidtear mar thacaíocht	Áirse

- Ná glac le haon iarracht a f(h)reagra féin a thabhairt

Ceist 16: 40 marc.

Ní mór d'iarrthóirí sampla ábhartha a roghnú. Bronnfar marcanna ar scála aistritheach, ag brath ar cé chomh cuimsitheach agus atá an freagra. Ní mór d'iarrthóirí eolas a léiriú ar fhoirgneamh/struchtúr ársa Rómhánach. Ní mór d'fhócas an chur síos seo a bheith bainteach go príomha lena chuma fisiciúil, úsáid, struchtúr, ailtireacht, agus maisiú, ach bronnfar marcanna d'eolas ábhartha stairiúil. Ní mór d'iarrthóirí an t-eolas seo a chur i láthair ar bhealach soiléir, i bhfoirm cur síos dea-eagraithe le léaráid shoiléir. Sna freagraí is fearr seachnófar cur síos cineálach, agus ina ionad sin cuirfear roinnt sonraí sonracha, téarmaí agus sainmhínithe ar fáil. Sna freagraí is fearr, cuirfear léaráid san áireamh, a bhfuil lipéidí soiléire uirthi a bhaineann leis an eolas atá sa chur síos. Déanfar iarrthóirí a mheas bunaithe ar chaighdeán an eolais arna léiriú sa chur síos scríofa agus sa léaráid.

Mar atá luaite sna treoracha, ní mór don fhoirgneamh/struchtúr na critéir seo a leanas a chomhlíonadh:

- Ceann amháin de na gnéithe ó Cheist 15 aige (colún Doric, Póirséad, Cruinneachán, Áirse)
- Níl sé le feiceáil i Roinn B (ní féidir le hUiscerian ginearálta nó hipeacóst a bheith i gceist)

Ábhar táscach

- Ainm an struchtúir
- An pátrún agus an dáta ar tógadh é
- A phríomhúsáid agus an phríomhchúis ar tógadh é
- Leagan amach nó plean den spás
- Téarmaí Ailtireachta
- Ábhar a úsáideadh chun é a thógáil
- Gnéithe maisiúla
- Teicnící Innealtóireachta

<table>
<tr><td colspan="2">Déan cur síos ar fhoirgneamh/struchtúr ársa Rómhánach a bhfuil staidéar déanta agat air a úsáideann ceann de na gnéithe a luadh i gceist 15. Ní ceadmhach úsáid a bhaint as foirgneamh/ struchtúr atá le feiceáil sa roinn seo den pháipéar. Is cóir duit léaráid lipéadaithe a úsáid mar chuid de do fhreagra. Ex.40

<u>15 mharc ar a mhéid mura bhfuil an colún/cruinneachán/póirse/ áirse mar chuid de</u></td></tr>
<tr><td>31-40 marc</td><td>• Foirgneamh nó struchtúr ainmnithe
• Míniú ar úsáid/cúis an fhoirgnimh/an struchtúir
• Cur síos <u>an-mhionsonraithe</u> ar thrí ghné ailtireachta ar a laghad
NÓ dhá ghné ailtireachta agus pointe stairiúil ábhartha amháin
• Úsáidtear an téarmeolaíocht cheart</td></tr>
</table>

	• Áirítear leis léaráid shoiléir curtha i láthair go cruinn • Áirítear leis lipéid don léaráid
21-30 marc	• Foirgneamh nó struchtúr ainmnithe • Míniú ar úsáid/cúis an fhoirgnimh/an struchtúir • Cur síos <u>an-mhionsonraithe</u> ar **thrí** ghné ailtireachta ar a laghad **NÓ dhá** ghné ailtireachta agus pointe stairiúil ábhartha amháin • Úsáidtear an téarmeolaíocht cheart • Áirítear leis léaráid shoiléir curtha i láthair go cruinn • Áirítear leis lipéid don léaráid
11-20 marc	• Foirgneamh nó struchtúr ainmnithe • Luaitear úsáid/cúis an fhoirgnimh/an struchtúir • Cur síos <u>an-mhionsonraithe</u> ar **dhá** ghné ailtireachta ar a laghad **NÓ** gné ailtireachta **amháin** agus pointe stairiúil ábhartha **amháin** • Áirítear leis léaráid shoiléir, atá cruinn den chuid is mó • Áirítear leis lipéid don léaráid
1-10 marc	• Foirgneamh nó struchtúr ainmnithe • Luaitear úsáid/cúis **nó** sonraí stairiúla an fhoirgnimh/an struchtúir • Cur síos réasúnta ar ghné ailtireachta **amháin** ar a laghad • Áirítear léaráid (lipéadaithe) leis
0 marc	• Freagraí ar fhoirgneamh/struchtúr nach ón tSean-Róimh é • Freagraí ar uiscerianta go ginearálta (léirithe sa chuid seo den pháipéar) • Gan aon iarracht déanta

Scéim Marcála: Na Clasaicaí - Sraith Shóisearach 2022

Roinn C: Teanga Chlasaiceach, Laidin (180 Marc)

Ceist 17: 16 mharc (4 x 4). Ceithre mharc an ceann.

- **(a)** rud éigin tharlaíonn gach bliain
- **(b)** aistritheoirí in amharclann
- **(c)** ag teacht i dtír
- **(d)** mar a dhéanann an t-ádh gar do dhaoine cróga

Ceist 18: 8 Marc (4 x 2).

- **(a)** chun scríobh i/ar: inscríobh **(2 mharc)**
  chun scríobh faoi: cur síos **(2 mharc)**
- **(b)** Díorthú Béarla ábhartha 1 **(2 mharc)**
  Díorthú Béarla ábhartha 2 **(2 mharc)**

- Ní dhéantar focail Laidine a mharcáil, a úsáidtear lena dheimhniú an díorthú ceart é an focal Béarla.

Ceist 19: 20 Marc (5 x 4). Ceithre mharc an ceann.

- 5, 4, 1, 2, 3

Ceist 20: 20 Marc (5 x 4). Ceithre mharc an ceann.

- **(a)** duxit
- **(b)** captivos
- **(c)** hostium
- **(d)** fortes
- **(e)** defendere

Ceist 21: 20 Marc (5 x 4).

- Ceithre mharc as gach freagra atá <u>go hiomlán</u> ceart.
  - **(a)** trí cheann an mhadra
  - **(b)** chomh hálainn leis na déithe eile níos áille ná na bandéithe eile
  - **(c)** a bhí á sásamh ag na gliairí
  - **(d)** bhrostaigh na saoránaigh go sásta
  - **(e)** arán agus airgead don chliant arán

- Dhá mharc as gach freagra atá ceart <u>i bpáirt</u>.
  - **(a)** cinn na dtrí mhadra
  - **(b)** níos áille ná na déithe eile
  - **(c)** atá á sásamh ag na gliairí
  - **(d)** bhrostaigh na saoránaigh sona sásta
  - **(e)** arán agus airgead don chliant

Ceist 22: 40 Marc (10 x 4). Ceithre mharc an ceann.

- Ní ghearrfar pionós ar iarrthóirí as eolas breise mícheart a chur san áireamh
- Féadfar páirtchreidiúint a bhronnadh ar iarrthóirí as freagraí ina bhfuil:
  - Eolas ábhartha bunaithe ar a dtuiscint ar fhocail/ar fhrásaí aonair
  - Eolas ábhartha bunaithe ar a dtuiscint ghinearálta ar an sliocht

Freagraí táscacha

(a) San Afraic / gar don fharraige

(b) **Dhá cheann ar bith de na pointí sin**
- chun dul ag iascaireacht; chun dul ag snámh; chun dul ag seoladh; comórtais a bheith acu

(c) An buachaill a shnámhann an t-achar is faide ón talamh.

(d) **Ceann amháin ar bith de na pointí sin:**
- Bhí sé níos cróga; chonaic sé deilf.

(e) Thosaigh an deilf ag snámh os comhair an bhuachalla.

(f) D'iompair an deilf an buachaill go dtí an cladach.

(g) **Ceann amháin ar bith de na pointí sin:**
- Theastaigh uathu an t-ainmhí a fheiceáil; scaipeadh ráfla faoin deilf.

(h) Theith sé leis na daoine eile.

(i) Bhí an deilf ag tabhairt cuireadh isteach san uisce don bhuachaill.

(j) Chuaigh siad isteach san uisce **agus** bhí siad ag súgradh leis an deilf.

Ceist 23 (a): 8 Marc (4 x 2). Dhá mharc an ceann.

(a) ochslaíoch

(b) foirfe

(c) chuir sreanga trasna na blaoisce toirtíse

(d) aidiacht sárchéime

Ceist 23 (b): 30 Marc

- Ní ghearrfar pionós ar iarrthóirí as focail a chur leis nó a aistriú ar bhealach níos gonta fad is a choinnítear an bhrí iomlán.
  - Phoebus…spectābat. **(4 mharc)**
  - in… servavit. **(6 mharc)**
  - Mercurius… volavit; **(8 marc)**
  - dixit… pulcherrima! **(3 mharc)**
  - Apollo… dabo.” **(9 marc)**

- Bronn marcanna iomlána <u>in aghaidh na habairte</u> má tá sé **comhchiallach ar a laghad l**eis an mbrí iomlán.
- Bronn marcanna <u>in aghaidh an fhocail</u> má tá an t-aistriúchán **comhchiallach ar a laghad.**
- Tabhair páirtmharcanna <u>in aghaidh an fhocail</u> má tá mionearráid **amháin** ann.
- Bronn 0 mharc <u>in aghaidh an fhocail</u> as **níos mó ná dhá** mhionearráid nó earráid mhór **amháin**.
- Bronn 0 mharc <u>in aghaidh an fhocail</u> <u>suntasach</u> atá **fágtha ar lár** ón aistriúchán.
- Féach ar Aguisín A le haghaidh samplaí de mhionearráidí agus earráidí móra.

Ceist 24 (18 Marc)

- Ní ghearrfar pionós ar iarrthóirí as focail a chur leis nó a aistriú ar bhealach níos gonta fad is a choinnítear an bhrí iomlán.
- Leithdháiltear marcanna ar gach ceist mar a leanas:

    (a) bene lava **(2 mharc)**

    (b) XIII Kalendas Maias panem feci **(3 mharc)**

    (c) hospitium hic locatur, triclinium cum tribus lectis **(6 mharc)**

    (d) at pater infelix, nec iam pater 'Icare' dixit, 'Icare' dixit, 'ubi es?' **(7 marc)**

- Bronn marcanna iomlána in aghaidh na habairte má tá sé **comhchiallach ar a laghad l**eis an mbrí iomlán.
- Bronn marcanna in aghaidh an fhocail/an fhrása má tá an t-aistriúchán **comhchiallach ar a laghad.**
- Tabhair páirtmharcanna in aghaidh an fhocail/an fhrása má tá mionearráid **amháin** ann.
- Bronn 0 mharc in aghaidh an fhocail/an fhrása as **níos mó ná dhá** mhionearráid nó earráid mhór **amháin**.
- Bronn 0 mharc in aghaidh an fhocail/fhrása shuntasaigh atá **fágtha ar lár** ón aistriúchán.
- Féach ar Aguisín A le haghaidh samplaí de mhionearráidí agus earráidí móra.

Scéim Marcála: Na Clasaicaí - Sraith Shóisearach 2022

Roinn D: Sean-Ghréigis (180 Marc)

Ceist 25: 12 mharc (6x2). Dhá mharc an ceann.

(a) Ἀπολλων
(b) Ἀρης
(c) Ἀρτεμις
(d) Ἡρη
(e) Ἑρμης
(f) Ἑστια

Ceist 26: 19 marc

- Ní dhéantar focail Sean-Ghréigise a mharcáil, nach n-úsáidtear ach lena dheimhniú an díorthú ceart é an focal Béarla

(a) Díorthú Béarla ábhartha **(3 mharc)**
(b) Díorthú Béarla ábhartha **(4 mharc)**
(c) Díorthú Béarla ábhartha **(4 mharc)**

- Bronn 2 mharc mura ndírítear an focal as meascán d'uimhir Sean-Ghréigise **agus** focal Sean-Ghréigise.

(d) Díorthú Béarla ábhartha **(3 mharc)**
Míniú **(5 mharc)**

- 3 mharc ar bhrí an fhocail Sean-Ghréigise
- 2 mharc as ceangal le brí an fhocail Bhéarla
- Ná gearr pionós as sainmhíniú neamhiomlán/míchruinn ar an bhfocal Béarla.
- Bronn 2 mharc ar a mhéad má tá an focal Sean-Ghréigise i mBosca 1.

Ceist 27: 20 marc (5x4). Ceithre mharc an ceann.

2, 4, 5, 3, 1

Ceist 28: 15 mharc (5x3). Trí mharc an ceann.

(a) σοφος
(b) τῃ Ἀγορᾳ
(c) τας
(d) ἀνδρειως
(e) ἡθελον

Ceist 29: 15 mharc (5x3). Trí mharc an ceann.

- **(a)** Táim
- **(b)** chuidigh tú
- **(c)** tuiseal tabharthach
- **(d)** tuiseal ainmneach
- **(e)** le mo chuid arm

Ceist 30: 16 mharc (4x4). Ceithre mharc an ceann.

3(tugtha), 1, 4, 5, 2

Ceist 31: 40 marc

- Ní ghearrfar pionós ar iarrthóirí as eolas breise mícheart a chur san áireamh
- Féadfar páirtchreidiúint a bhronnadh ar iarrthóirí as freagraí ina bhfuil:
    - Eolas ábhartha bunaithe ar a dtuiscint ar fhocail/ ar fhrásaí aonair
    - Eolas ábhartha bunaithe ar a dtuiscint ghinearálta ar an sliocht

Freagraí táscacha

(a) Leanaí; oiliúint a chur ar shaighdiúirí ó aois óg. **(3 mharc)**
(b) Beidh na saighdiúirí is fearr sa Ghréig againn. **(7 marc)**
(c) Aithreacha agus máithreacha. **(4 mharc)**
(d) Fir óga na Sparta. **(4 mharc)**
(e) <u>**Dhá** cheann ar bith de na pointí sin</u> **(14 mharc)**
- Ní raibh cuaráin ag na buachaillí; ní raibh ach clóca amháin ag gach buachaill; d'fhoghlaim siad go leor rudaí úsáideacha sa tuath; ní raibh mórán bia ann; bhí orthu bia a thabhairt leo agus a ghoid; bhí orthu maireachtáil i ndálaí garbha.

(f) <u>Ceann **amháin** ar bith de na pointí sin</u> **(8 marc)**
- Ní raibh eagla ar na saighdiúirí na Spartach roimh chontúirt ná roimh bhás; d'ullmhaigh na dálaí crua oiliúna iad chun déileáil le contúirtí cogaidh agus báis.

Ceist 32: 43 marc.

- Ní ghearrfar pionós ar iarrthóirí as focail a chur leis nó a aistriú ar bhealach níos gonta fad is a choinnítear an bhrí iomlán. Féach ar Aguisín A le haghaidh samplaí de mhionearráidí agus earráidí móra.

    - Abairt 1 - οἱ παιδες... μετεχουσιν. **(7 marc)**
    - Abairt 2 - ἐν... βωμου. **(9 marc)**
    - Abairt 3 - ἐπει...ἐτυψαν. **(10 marc)**
    - Abairt 4 - ὁ μεν... μεγιστον. **(8 marc)**
    - Abairt 5 - παντες... θαυμαζουσιν. **(9 marc)**

- Bronn marcanna iomlána <u>in aghaidh na habairte</u> má tá sé **comhchiallach ar a laghad l**eis an mbrí iomlán.
- Bronn marcanna <u>in aghaidh an fhocail</u> má tá an t-aistriúchán **comhchiallach ar a laghad.**
- Tabhair páirtmharcanna <u>in aghaidh an fhocail</u> má tá mionearráid **amháin** ann.

- Bronn 0 mharc in aghaidh an fhocail as **níos mó ná dhá** mhionearráid nó earráid mhór **amháin**.
- Bronn 0 mharc in aghaidh fhocal suntasach atá **fágtha ar lár** ón aistriúchán.

Aguisín A: Samplaí de mhionearráidí agus earráidí móra san Aistriúchán.

Aistriúchán ó Shean-Ghréigis go Béarla/Gaeilge.

Samplaí de 'mhionearráid':

- nuair a léiríonn aistriúchán tuiscint neamhiomlán ar:
  - aimsir, modh, nó ábhar briathair
  - tuiseal nó uimhir ainmfhocail
  - aontú nó céim aidiachtach (m.sh. comparáideach in ionad sárchéimeach)
  - uimhir, pearsa nó inscne an fhorainm (m.sh. é ina ionad é (him instead of it))
  - gaol idir ábhar agus cuspóir an bhriathair
  - aistriúchán ar an tuiseal tabharthach nó ginideach
  - brí/ sainmhíniú focail

Sampla de 'mhór-earráid':

- nuair a léiríonn aistriúchán tuiscint neamhleor ar:
  - brí/ sainmhíniú focail

Aistriúchán ó Laidin go Béarla/Gaeilge

Samplaí de 'mhionearráid':

- nuair a léiríonn aistriúchán tuiscint neamhiomlán ar:
  - aimsir, modh, nó ábhar briathair
  - tuiseal nó uimhir ainmfhocail
  - aontú nó céim aidiachtach (m.sh. comparáideach in ionad sárchéimeach)
  - uimhir, pearsa nó inscne an fhorainm (m.sh. é ina ionad é)
  - gaol idir ábhar agus cuspóir an bhriathair
  - aistriúchán ar an tuiseal tabharthach, ginideach agus ochslaíoch
  - brí/sainmhíniú focail

Sampla de 'mhór-earráid':

- nuair a léiríonn aistriúchán tuiscint neamhleor ar:
  - brí/sainmhíniú/ focail